

KOMUNIKAT PRASOWY nr 12/24

Luksemburg, 18 stycznia 2024 r.

Opinia rzecznik generalnej w sprawie C-450/22 | Caixabank i in. (Kontrola przejrzystości w ramach powództwa zbiorowego)

Zdaniem rzecznik generalnej Laili Mediny przejrzystość „klausul dolnego progu” może być przedmiotem kontroli w kontekście powództwa zbiorowego

Jest tak nawet w przypadku powództwa wytoczonego przeciwko ponad stu hiszpańskim instytucjom finansowym

„Klauzule dolnego progu” były standardowymi warunkami znajdującymi się w umowach o kredyty hipoteczne zawieranych z konsumentami przez znaczną liczbę instytucji finansowych w Hiszpanii. Warunki te określały dolną granicę („próg”), poniżej której nie mogło spaść oprocentowanie zmienne, niezależnie od tego, czy stopa referencyjna (zazwyczaj EURIBOR) spadała poniżej tego poziomu. Gdy referencyjne stopy procentowe spadały zdecydowanie poniżej takiego progu, konsumenci przekonywali się, że nie mogą skorzystać na tym spadku i nadal musieli płacić minimalną stopę procentową (zazwyczaj między dwa a pięć procent), mimo że zaciągnęli kredyt hipoteczny z oprocentowaniem zmiennym. Konsumenci indywidualni i stowarzyszenia konsumentów wnieśli w Hiszpanii kilka tysięcy pozwów, zarzucając nielegalność „klausul dolnego progu” w świetle dyrektywy o nieuczciwych warunkach¹ i domagając się zwrotu nadpłaconych odsetek².

Hiszpańskie stowarzyszenie zrzeszające osoby korzystające z usług banków, kas oszczędnościowych i ubezpieczeń **(ADICAE) wytoczyło powództwo zbiorowe o zaniechanie przeciwko 101 instytucjom finansowym działającym w Hiszpanii**. ADICAE domaga się zobowiązania tych instytucji do zaprzestania stosowania „klausul dolnego progu” (zwane dalej „powództwem o zaniechanie”) oraz zwrotu płatności dokonanych na podstawie tych klauzul (zwane dalej „powództwem o zwrot”). W odpowiedzi na wezwania w mediach krajowych do postępowania przystąpiło indywidualnie 820 konsumentów, popierając żądania pozwu.

W następstwie wydania w dwóch instancjach wyroków niekorzystnych dla banków, wniosły one skargę kasacyjną do hiszpańskiego sądu najwyższego. Sąd ten powziął wątpliwości co do możliwości przeprowadzenia, w ramach zbiorowego powództwa o zaniechanie, kontroli przejrzystości „klausul dolnego progu” w celu zbadania nieuczciwego charakteru, mając w szczególności na względzie znaczną liczbę konsumentów oraz instytucje finansowe, których dotyczy postępowanie.

Rzecznik generalna Laila Medina stwierdziła, że nic w dyrektywie 93/13 nie wskazuje na to, aby kontrola ich przejrzystości w ramach powództwa zbiorowego była wykluczona. **Kontrola sądowa przejrzystości w powództwach zbiorowych jest stosowna i możliwa**. Należy ją zwyczajnie dostosować do specyfiki właściwej dla powództw zbiorowych, takiej jak ich odpowiedni poziom abstrakcji i koncentrować się na standardowej praktyce w zakresie zawierania umów, stosowanej przez przedsiębiorcę wobec przeciętnego konsumenta. Wykluczenie kontroli przejrzystości klauzul umownych w kontekście powództw zbiorowych byłoby niezgodne i niespójne z przepisami prawa Unii, mającymi na celu sądową ochronę zbiorowych interesów konsumentów.

Ta sądowa kontrola jest również możliwa, gdy postępowania zostały wszczęte przeciwko znacznej liczbie instytucji finansowych i gdy dotyczą dużej liczby umów, tym bardziej że przedsiębiorcy przynależą do tego samego sektora gospodarki, że warunki umowne są podobne i że zagwarantowane jest prawo każdej instytucji finansowej do skutecznej ochrony sądowej. Rzecznik generalna Medina podkreśliła, że hiszpański sąd najwyższy musi ustalić, czy istnieje wystarczający stopień podobieństwa, by można uznać powództwo zbiorowe za dopuszczalne. W tym celu może wziąć pod uwagę okoliczność, że wszyscy przedsiębiorcy są instytucjami bankowymi i że wszystkie sporne klauzule są standardowymi „klauzulami dolnego progu”, wpisanymi do umów kredytów hipotecznych oraz że skutkiem tych klauzul jest wykluczenie zmiany stopy procentowej poniżej określonego poziomu. Zdaniem rzecznik generalnej wszystkie te elementy mogą stanowić istotne wskazanie odnośnie do wystarczającego podobieństwa.

Rzecznik generalna zauważyła, że możliwe jest zastosowanie **kryterium przeciętnego konsumenta w celu dokonania kontroli przejrzystości w sprawie zawisłej przed hiszpańskim sądem najwyższym**. Owo obiektywne kryterium oceny jest niezależne od cech charakterystycznych i liczby zainteresowanych konsumentów.

UWAGA: Opinia rzecznika generalnego nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości. Zadanie rzeczników generalnych polega na przedkładaniu Trybunałowi, przy zachowaniu całkowitej niezależności, propozycji rozstrzygnięć prawnych w sprawach, które rozpatrują. Sędziowie Trybunału rozpoczynają właśnie obrady w tej sprawie. Wyrok zostanie wydany w terminie późniejszym.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) opinii jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu przedłożenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Jarosław Zasada ☎ (+352) 4303 2793

Nagranie wideo z przedstawienia opinii jest dostępne przez „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 22964106.

Pozostańmy w kontakcie!

¹ [Dyrektywa Rady 93/13/EWG](#) z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich.

² Hiszpański sąd najwyższy w swoim orzeczeniu z dnia 9 maja 2013 r. stwierdził w kontekście powództwa zbiorowego wytoczonego przez stowarzyszenie konsumenckie przeciwko kilku instytucjom bankowym, że analizowane „klauzule dolnego progu” nie spełniały wymogu przejrzystości, ponieważ konsumentom nie przedstawiono odpowiednich informacji na temat prawnych i finansowych konsekwencji spornego warunku. Warunki uznano za nieważne. Niemniej jednak sąd najwyższy postanowił, że względu na poważne konsekwencje ekonomiczne, jakie retroaktywny skutek restytucyjny miałby dla sektora bankowego, ograniczyć w czasie skutki stwierdzenia nieważności do nadpłat dokonanych po wydaniu wyroku. Jednak Trybunał Sprawiedliwości uznał owo ograniczenie za niezgodne z dyrektywą 93/13 (zob. wyrok Trybunału z dnia 21 grudnia 2016 r., Gutiérrez Naranjo i in., sprawy połączone [C-154/15](#), [C-307/15](#) i [C-308/15](#); zob. także komunikat prasowy [nr 144/16](#)).